

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Qvæstio IV. De perfectione naturali potentiæ motricis Angelorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

sed nihil circa obiecta naturalia ignorat cum cognoscit ferè omnia comprehensivè, ergo, &c.

Tertiò, si Angelus potest peccare venialiter ex leuitate materiæ, potest etiam peccare venialiter ex subreptione; non enim est maior ratio vnius quàm alterius, sed non potest peccare venialiter ex subreptione; quia ubi non potest esse cogitatio non volita, & semiplena, non potest etiam esse volitio subreptitia & semiplena, sed in Angelo nulla potest esse cogitatio non volita & semiplena, quia non immutatur ab obiectis, sed per voluntatem applicatur ad cogitandum, imò Angelus non eget tempore vt cognoscat obiecta vnde statim illa perfecte cognoscit, ergo in Angelo non potest esse volitio subreptitia.

Affertio bimembris Dico tertiò, Angelus sibi relictus in pura natura peccare potest contra legem etiam naturalem: & potest peccare venialiter tum ex leuitate materiæ, tum ex subreptione.

Peccare contra legem naturalem. Primam partem negant aliqui Doctores, vt dixi, sed mihi sanè manifesta est, quia idè Angelus contra Præcepta naturalia potest peccare, quia quoad illa non est sua regula, neque semper cum illa coniunctus est, sed quoad præcepta etiam naturalia non est sua regula, vt patet, non enim est ipse Angelus sua cognitio & sua volitio, nam Deus v.g. idè est impeccabilis, quia est sua cognitio, & volitio, quæ duæ cum sint vna res implicat vt voluntas Dei sit contraria rationi, cum qua est vnum: In Angelis autem cum cognitio, & volitio non identificentur, substantia ipsius Angeli & inter se, certè vna potest esse alteri opposita in omni materia, atque adeò in omni materia potest peccare Angelus, vt iterum dicitur disp. 2. fusilimèque probatum inuenies à Suar. l. 3. c. 7.

Peccare venialiter. Secundam etiam partem de peccato veniali negant iidem Thomistæ, probatur autem, quia si potest Angelus in materia graui eligere aliquod malum, potest etiam eligere aliquid malum in materia leui, v. g. dicere potest mendacium aliquod sine graui alterius damno, & sine alia vlla intentione praua, inferre alicui damnum leue, dicere detractionem leuem; nulla enim est ratio cur in vno possit malè agere potius quàm in altero, nam omnia quibus probari solet contrarium vana sunt, v. gr. cum dicitur Angelum non posse peccare nisi constituendo sibi finem vltimum diuersum à Deo, quod est peccare mortaliter, quia nunquam peccat circa media, cum nihil agat nisi propter finem vltimum. Hæc enim ratio S. Thomæ bona est, quoad Angelos in statu damnationis, ubi semper oderunt Deum in omnibus quæ agunt, nos verò agimus de Angelis abstrahendo ab omni statu, & spectando eos vt sunt in se ipsis; tunc enim agere sine dubio ita possunt vt non referant omnia in vltimum finem, atque adeò possunt peccare venialiter.

Solutio dubitationum. Ad primam Resp. implicare omninò naturam liberam, quæ ubi aliquid elegit, nullo modo possit illud dimittere, & quæ sibi relictæ peccare non possit contra legem tum naturalem, tum supernaturalem: ratio est, quia quandiu manet cognitio indifferens obiecti, debet posse cessare amor talis obiecti, sed in omni creatura libera durante actu liberè elicito, durat cognitio illa indifferens: ergo in omni creatura libera debet posse cessare amor cuiuscunque obiecti amati, quæ ratio similiter probat posse Angelum peccare contra legem naturalem.

Ad secundam Resp. primò quidem sapè dictum esse, quod posita quacunque cognitione intellectus quæ non sit visio beata, potest tamen adhuc voluntas velle aut nolle, atque ita potest Angelus de nouo eligere aliquid, sine noua cognitione; imò & peccare sine ignorantia. Secundò, etiam falsum est quod Angelus omnia semper æqualiter consideret, & quod ita se applicet omnibus obiectis, vt nihil illi vnquam

noui occurrat propter quod mutet consilium, & à voluntatis proposito descendat; similiter circa rectitudinem naturalem nihil quidem ignorat habitualiter, sed actualiter, non omnia semper considerat, atque ita in consideratione habere potest quæ omninò satis est vt possit peccare contra naturalem rectitudinem.

Ad tertiam Resp. Angelum posse peccare venialiter, tum ex leuitate materiæ, tum etiam ex subreptione, quod miror negari à Suare c. 8. quia non semper sufficientem habet consideratione ad id quod eligit, sed potest vt dixi multiplicem habere inconsiderationem: Fateor quidem intellectum Angeli non immutari ab obiectis, sed nego illum semper applicari per voluntatem, quia ex vna cognitione transit ad aliam connexam sine deliberatione voluntatis, ergo potest habere cognitiones indeliberatas, atque adeò voluntates non omninò liberas.

QVÆSTIO IV.

De perfectione naturali potentia motricis Angelorum, S. Thom. q. 52. & 53.

Intellectum & voluntatem proximè sequitur potentia motrix tum immanens quæ mouet Angelus se ipsum, tum transiens quæ mouet res positas extra se: ubi video esse quatuor scitu digna. Primum, de motu immanente Angeli. Secundum, de motu eius transiente. Tertium, de assumptione corporum per motum. Quartum, de aliis operationibus præter motum.

SECTIO I.

De motu immanente Angelorum. q. 52.

Certum est primò, Angelos moueri localiter per potentiam sibi omninò intrinsecam, quod constat ex scripturis, ubi dicuntur Angeli transire à loco in locum, & ex ipsa ratione vitæ manifestum est. Vbi enim intellectus est & voluntas sine immensitate, ibi est etiam facultas motrix: hæc autem potentia non est sola voluntas Angeli, sed ab ea realiter distinguitur, si reliquæ potentia distinguuntur realiter à substantia ipsius Angeli, vel certè si sunt idem realiter, distinguitur saltem formaliter à voluntate, sicut ab ea intellectus distinguitur, diuersum enim habet obiectum formale, cum voluntas tendat in bonum vt sic, potentia motrix acquirat de nouo locum, nam proprius eius actus est latio, id est acquisitio noui loci.

Certum est secundò, posse Angelum tribus modis mutare locum. Primò, purè priuatiuè, quando se ipsum contrahit ad minorem locum, v. gr. si occupet vnum palmum cum antea duos occuparet; tunc enim deserit aliquem locum, sed nullum nouum locum acquirit. Secundò, purè positiuè, quando se ipsum dilatat ad locum maiorem; tunc enim acquirit nouum spatium & antiquum non deserit. Tertio, partim positiuè partim priuatiuè, quado ab vno loco adequato transit ad alium locum adequatū sine contractione vlla vel dilatatione, & hæc sola mutatio est verus motus localis, nam contractio & dilatio in Angelo nō sunt motus localis in quo debet necessariò deseriri vnus locus, & acquiri alter, qui est terminus ad quem. Neque dicas rarefactionem & condensationem in corporibus fieri cum motu locali, est enim manifesta disparitas, quia quando condensatur aut rarefit quantitas semper aliquæ partes priorem deserunt locum, & acquirunt nouum Angelus autem cum careat partibus, sed totus sit in toto loco, & totus in qualibet parte loci, quoties contrahitur aut dilatur non ita se habet, nam in contractione nullum acquirit nouum locum, in dilatione nullum locum deserit.

Quibus positis de motu Angelico propriè dicto tria queri possunt. 1. An ille sit aliquid internum Angeli. 2. An sit continuus & successiuus. 3. An fieri possit ab extremo ad extremum sine transitu per medium.

S. I.

Potentia motrix est in Angelo.

Tribus modis locum mutat.

§. I.

Utrum motus localis Angeli sit semper aliquid Angelo internum, & ab eo distinctum.

Duplex
dubitatio.

Ratio dubitandi est primò, quia quando Angelus per accidens moueretur ad motum corporis cui esset vnitus diuinitus, sequeretur motum spirituales posse produci ab agente corporeo, nam causa illius motus erit agens illud à quo mouebitur ipsum corpus, consequens illud absurdum est ut patet: ergo saltem quando Angelus mouetur per accidens ad motum alterius; motus ille non est aliquid Angelo internum: Sed neque apparet vllò modo, quò ratione Angelus moueri possit, & trahi ad motum corporum, quia in curru, v.gr. corpus vehitur propter impenetrabilitatem, quæ cum in Angelo non reperiatur certè ille trahi non potest cum corpore.

Secundò, nulla ratio probare potest, quod motus Angeli sit entitas modalis realiter ab Angelo distincta, quæ non probet vbiocationem distinctam esse ab ipso Angelo; sicut enim Angelus est se ipso præsens loco, absque vllò modo superaddito, ita se ipso subit nouum locum absque modo superaddito. Deinde prius natura debet causa materialis esse in ea conditione in qua potest pati, quàm actu patiatur & recipiat accidens, sicut agens prius debet esse indistans quàm agat: sed hic modus quem appellas motum localem non potest recipi nisi in tali parte spatij, ergo prius debet esse Angelus in tali loco, quàm in eo loco recipiat motum, ergo Angelus non constituitur in tali loco per illum motum.

Conclusio.

Dico primò, siue Angelus moueatur per se, siue moueatur per accidens, semper motus localis est aliquid receptum intrinsecè in ipso Angelo, modaliter ab ipso distinctum, & realiter diuisibile.

Motus per se.

Prima pars aduersarios habet Thomistas qui putant Angelum esse in loco per operationem, & contra Vassum quem qui putat Angelum esse in loco per vnionem cum loco, sine respectu ad spatium imaginarium, unde concludit quod quoties Angelus mouetur per accidens, motus ille nihil in Angelo est receptum, sed tantum in corpore: contra quos omnes probatur primò, quia implicat dari nouam denominationem in rebus sine mutatione aliqua noua, sed si motus non esset aliquid receptum in ipso Angelo, daretur in rebus noua denominatio sine vlla mutatione, nam illa mutatio non fit in spatio, neque fit in Angelo, ergo nullibi fit, & hoc etiam verum est, quando Angelus mouetur per accidens: nam sicut homo qui vehitur nauis, anima in corpore, Christus latens sub speciebus Eucharisticis ita mouentur ad motum alterius, ut verè recipiant in se ipsis motum, quia æquè transeunt ab vno loco in alium, ac corpus quod mouetur per se. Ergo æquè indigent motu superaddito. Fateor tamen vix conuinci posse aduersarios qui dicerent motum istum per accidens explicari posse per solam connotationem noui loci supposità mutatione factà in corpore quod mouetur per se; sed hoc non videtur probabile, quia si motus per se internus est corpori, neque ad eum sufficit noua connotatio, certè nec etiam ad motum per accidens illa sufficit.

Motus Angeli est distinctus.

Secunda pars de distinctione modalis huius motus ab Angelo fusè in physicis est probata, vbi egi de motu corporum; eadem enim ratio est de Angelis, propter argumentum quod modò attuli, quia scilicet nunquam potest esse noua in rebus denominatio sine noua forma & mutatione in rebus, sed si Angelus coexistat nouo alicui spatio cui prius non coexistebat, erit noua in rebus denominatio sine noua mutatione vbi enim illa erit. Nam quod aliqui recurrunt ad vir-

qualitatem quandam nouam decreti diuini, absurdissimum est, quia dicerem similiter hominem fieri posse calidum sine calore, aërem fieri lucidum sine lumine, per solum illud Dei decretum: alij dicunt actionem productiuam diuersam esse, atque adeò per actionem quæ ego sum hic, me non posse fieri alibi, sed sanè hi Auctores vt tollant motum & durationem, multiplicant infinitas infinitas actiones productiuas est autem mirum quod mea ista conseruatio, quæ conseruatur hic, non possit esse alibi, quam hic, nec alio tempore quàm nunc, cum tamen ego secundum meam entitatem possim esse alibi, & alio tempore.

Tertia pars de diuisibilitate huius modalis entitatis probata manet ex dictis de diuisibilitate modi extensionis Angelicæ vbi ostensum est accidens spirituale posse esse diuisibile; deinde de hoc motu specialis ratio est, quia quando Angelus est in secunda parte spatij debet habere nouam aliquam partem motus quæ prius non habuit, alioqui haberet denominationem nouam sine noua mutatione, ergo necesse est vt motus localis Angeli constet partibus.

Ad primam Respondeo ex dictis in physica de motu animæ in corpore; dicunt enim nonnulli causam quæ producit motum in anima quando corpus ab alio trahitur, esse vel ipsum Deum, vel animam ipsam producere necessario in se ipsa motum non autem liberè. Quod idem dici deberet de Angelo qui moueretur, aut traheretur ad motum corporis cui deberet esse vnitus; tunc enim eodem modo reciperet motum, quo illum anima recipit: nunc autem quando mouetur ad motum corporis quod assumpsit Angelus ipse se ipsum mouet ex pacto.

Ad secundam Resp. negando quod distinctio vbiocationis à subiecto probeatur eodem argumento, quo probatur distinctio motus à mobili, quia vbiatio supponit semper priorem aliquam mutationem, motum nimirum localem, vel creationem virtualiter saltem distinctam: motus autem non supponit priorem vllam mutationem, idè debet esse distinctus. Deinde illa maior non est vniuersaliter vera, causa materialis prius naturà debet esse eà conditione in qua potest recipere, priusquam recipiat actu; si enim effectus formalis formæ quam recipit, constituat eam causam materiale in tali conditione nego, si non constituat, concedo. Effectus formalis motus Angelici est constituere illum fluenter præsentem loco, idè non prius supponit illum præsentem.

§. II.

Utrum omnis motus localis Angeli sit continuus & successiuus.

Hæc difficultas de continuitate motus grauissima est, & in physicis fusius tractatà; vix enim speciale aliquid habet motus Angeli, quod commune illi non sit cum motu corporum: sed ne tamen illa omnino hic omiſſa esse videatur. Primò dicam, an motus propriè dictus Angeli possit esse continuus sine interruptione, habens partes sibi mutuo sine interruptione succedentes & diuisibiles. Secundò, vtrum saltem aliquando possit esse instantaneus & totus simul. Tertiò, de motu contractionis & dilationis eodem modo quaeritur, vtrum ille fiat in instanti.

Ratio dubitandi primò est, quia si motus Angeli successiuus & continuus est, partes eius debent necessariò vniri, hoc autem implicat, quia id quod est, implicat vniri ei quod non est, sed tunc quando vna pars motus Angelici existit, altera non existit, alioqui essent simul, ergo motus Angeli non est successiuus. Deinde illæ partes si sunt successiuæ, sunt omnes præteritæ vel futuræ, nunquam autem sunt præsentæ, quia de nulla licet dicere nunc est,

Est diuisibilis.

Solutio primæ dubitationis.

Solutio secundæ.

Triplex controuersia.

Prima dubitatio.

est, alioqui esset in instanti. Præterea illæ partes erunt infinitæ, & tamen pertransibuntur, quod implicat; quia infinitum nunquam pertransitur totum. Denique vniones huiusmodi partium motus, vel sunt diuisibiles, vel indiuisibiles, si sunt diuisibiles, ergo vna pars vnionis potest remanere alterâ sublatâ, quod tamen est falsum; quia illud non est diuisibile, quod ne diuinitus quidem diuidi potest, hæc autem vnio tolli non potest quin tollatur tota. Si verò sunt indiuisibiles, ergo admittuntur in continuo indiuisibilia, quod aliàs reiectum est.

Secunda
dubitatio.

Secundò, si motus Angeli successiuus est, non potest explicari, quomodo vnus Angelus velocius moueatur quàm alius, quod sic probo, implicat vt aliquid sit æquale duobus inæqualibus, sed si Gabriel, & Michaël moueantur duobus motibus inæqualiter velocibus, sequitur quod ille motus adæquabitur duobus inæqualibus; si enim illi moueantur per horam, sed ita vt Michaël centuplo velocius moueatur quàm Gabriel, in motu Michaëlis velocissimo tot erunt partes quot sunt partes in illa hora; volo enim illum tota hora moueri, atque ita tot esse partes in hora quot sunt in motu. Iam probo non esse tot: nam motus Gabrielis centuplo tardior durauit per totam horam, ergo tot sunt partes in eius motu, quot sunt partes in hora, sed pauciores sunt partes in motu Gabrielis, quàm in motu Michaëlis, ergo manifestum est quod illa hora est æqualis in numero partium, illis duobus motibus qui sunt inæquales inter se.

Simile argumentum fieri aliter potest: moueantur Gabriel, & Michaël, motu continuo super idem planum, sed Michaël conficiat hoc spatium vno quadrante Gabriel vno die, tot sine dubio sunt partes in motu Gabrielis quot sunt partes in motu Michaëlis cum vterque conficiat idem spatium: iam probo plures esse partes in motu Gabrielis, nam in eius motu tot sunt partes quot sunt in vno integro die, in motu autem Michaëlis non sunt plures partes quàm in vno quadrante, ergo in motu Michaëlis non sunt tot partes, quot sunt in motu Gabrielis.

Conclusio
trinitem-
bris.

Dico secundò, motus Angeli est continuus & successiuus: neque potest esse instantaneus quoties mouetur ad locum distitum; potest in instanti moueri ad locum immediatum priori loco quem deserit.

Motus
Angeli est
continuus.

Primam partem multi negant recentiores qui ex falso principio de compositione continui tenentur dicere nullum motum esse continuum, sed illum interrumpi per motulas, quia sine illis morulis explicare nullo modo possunt quomodo vnus motus sit alio velocior, si continuum constet punctis. Sed illud commentum reiiciunt omnes melioris notæ Philosophi, & Theologi, nam Angelus ita mouetur per aliquod spatium, vt nunquam quiescat, habet enim potentiam motricem non impeditam, nec est maior ratio cur nunc quiescat quàm antea. Fingere autem quod mola ex alto cadens quiescat in medio aëre est loqui nugatoria, ergo Angelus potest moueri successiuè continuè.

Motus ad
locum dis-
situm.

Secunda pars de motu ad locum distantem, quod ille ne diuinitus quidem esse possit instantaneus, probari solet in physica, quia tunc Angelus adæquaretur spatio maiori se, quod pater esse impossibile, probatur autem hoc sequi, quia suppono Angelum, v. gr. habere extensionem 10. Palmorum, si vno instanti conficiat 10. Leucas, illo instanti sine dubio adæquabitur decem Leucis, quia illas eo instanti occupabit: imò erit eodem instanti in termino à quo, in toto medio, & in termino ad quem. Quod autem respondent aduersarij quod erit fluenter in pluribus, & eis adæquabitur. Manifestè refellitur, quia esse fluenter est esse successiuè, sed in eo instanti nulla esse potest successio, cum instans sit totum simul, ergo Angelus simul

& non fluenter erit in pluribus illis locis, & illis simul adæquabitur.

Motus ad
locum
proximū.

Tertia pars de motu Angeli ad locum omnino immediatum spatio quod deseritur vulgò admitti solet, quia cum Angelus sit totus in qualibet parte spatij, vt constituatur in loco planè immediato non indiget fluxu per medium, qui semper necessarius est corpori vt occupet locum propinquum, ex eo quod plures habeat partes, sed propter solum fluxum necessaria in motu successio est, ergo in motu isto Angelico necessaria non est successio, modò tamen Angelus eo instanti mutet suam extensionem, quæ cum diuisibilis sit, & habeat partes sequitur quod mutare in instanti non possit locum, quia tunc vnaquæque pars adæquaretur spatio maiori se.

Hinc autem à potiori colligitur multò magis quod in instanti possit Angelus occupare maiorem aut minorem locum, per motum dilatationis, aut contractionis, id est producendo in se ipso, vel destruendo aliquas partes extensionis: quia nulla est ratio cur ille modus extensionis produci, vel destitui nequeat in instanti; hæc enim dilatio & contractio sine motu locali fit, contra quam accidit in condensatione & rarefactione corporum in quibus necessariò reperitur motus localis, atque ita fiunt semper successiuè, quod necessarium non est in Angelo, se vel contrahente, vel dilatante.

Ad primam Resp. hæc omnia argumenta solui solere in physica cum agitur de continuitate motus corporum. Primò enim partes motus vniuntur fluenter, quæ autem ita vniuntur non debent simul existere. Secundò, illæ partes sunt præsentès successiuè non autem simul, quia licet de nulla in instanti liceat dicere (nunc est) licet tamen dicere in tempore. Tertiò, illæ partes non sunt infinitæ actu, sed tantum potentia, vt cum Arist. probabam alibi, quia infinita multitudo exigit partes infinitas determinatas, & æquales vni certæ. Quartò, vniones partium motus omnino sunt diuisibiles, etiam si ne diuinitus quidem possint existere separatæ, quia vna essentialiter connotat aliam.

Solutio
primæ du-
bitationis.

Ad secundam Resp. hanc prorsus esse grauissimam difficultatem de rarefactione, in qua eadem quantitas correspondere potest, & adæquari spatio nunc maiori, nunc minori, etiam si easdem seruet partes quas habebat prius. Breuiter ergo ex his quæ circa quæstionem hanc dici solent. Respondeo posse motum Gabrielis esse tardiozem motu Michaëlis, etiam si vterque moueatur continuè: neque tamen sequi quod eadem hora, v. gr. sit æqualis simul, & inæqualis cum illo motu.

Solutio
secundæ.

Ratio est, quia vt duæ quantitates siue permanentes, siue successiuæ sint æquales in numero partium, non satis est quod vna respondeat alteri, sed requiritur vt illæ sint æqualiter raræ, & densæ. Nam in quantitate palmari valde densa plures esse possunt partes quam in quantitate quadripalmari, valde rara. Itaque comparando motum diuisibilem Angeli, cum quantitate corporea diuisibili inter quæ proportio aliqua esse potest, si Michaël & Gabriel moueantur per horam, non propterea tot sunt partes in hora, quot sunt partes in illo vtroque motu, quia motus Michaëlis velocissimus, ita durat per horam, vt partes motus aliter sint densæ quàm partes horæ: tamen enim sint spirituales, cogitari tamen in illis potest aliquid proportionaliter simile densitati & raritati, quatenus motus ille, velocior esse potest aut tardior; velocitas enim & tarditas vocantur densitas & raritas: similiter si moueantur Gabriel & Michaël super idem planum, alter vno quadrante alter vno die sunt in vtroque motu æquales partes, sed diuerso modo raræ ac densæ. Sed hæc alibi fusiùs.

S. III.

Utrum sit possibilis motus Angeli sine ullo transitu per medium.

Existimant Thomistæ ac cum illis Vasques, Salas, Albertin. ita posse, Angelum moueri, vt existens Lugduni possit sistere se Parisiis non transeundo per totum illud spatium quod interiacet. Fundamentum verò eorum est, quia nullo argumento videtur ostendi posse impossibilitas huius motus: cur enim Angelus habens suum internum (vbi) Lugduni, non poterit illud producere Parisiis, quin producat illud per totum spatium intermedium. Sed si producat eo modo suum (vbi,) transibit Lugduno Parisios sine transitu per medium, ergo potest Angelus eo modo moueri à loco ad locum distantem sine transitu per medium.

Conclusio
negatiua.

Dico tertio, Angelus naturaliter non potest se mouere ab vno extremo ad aliud extremum distans sine transitu per medium. Ita communius censent Theologi, sed ratio tamen quæ id efficaciter prober difficilis est, plures examinat Suares lib. 4. & plures reiciit. Mihi

Probatio.

Probari optimè videtur, quia primò non potest naturaliter Angelus se ipsum reproducere, sed si constitueretur in spatio illo distanti sine transitu per medium, esset necesse vt se ipsum reproduceret; non enim hoc faceret per motum vt patet, neque producendo internum (vbi) quod nullum est, ergo deberet ibi poni per reproductionem. Deinde posito etiam quod detur (vbi) Angelus non potest agere in spatium distans, sed vt agat, debet prius esse immediatus loco in quo agit; atqui si Lugduni existens produceret nunc Romæ suum (vbi,) ageret in distans: ergo nunc existens Lugduni non potest Romæ producere suum (vbi.) Denique nullo argumento probari potest Angelum hanc habere vim, quo non probetur idem etiam posse quodlibet corpus: de quo tamen nemo id adhuc dicere ausus est.

SECTIO II.

De motu transeunte Angelorum.

S. Thom. q. 5. 1.

Triplex
questio.

Dixi hæcenus quomodo se ipsum mouere possit Angelus, nunc quomodo possit mouere alia à se, corpora nimirum & spiritus, breuiter explicari potest. Primò, vtum mouere possit aut detinere aliquod corpus. Secundò, vtum etiam mouere ac detinere possit alios Angelos. Tertio, quid efficiat quando mouet aut detinet corpora vel spiritus.

Triplex
dubitatio.

Ratio dubitandi primò est, quia in Concil. Ancy. dicitur, falsum omnino esse; quod Sagæ ac Magi equitent in aëre, vt vulgò dicitur, Dæmone illos vehente; id enim fieri duntaxat in eorum imaginatione. Referturque hic Canon in cap. Episcopi 26. q. 5. ergo signum est falsum esse, quod Dæmon vehat, & trahat corpora.

Secundò, si Angelus potest detinere in aëre, v. gr. aliquod corpus, vel id facit supponendo se ipsum illi corpori & sic impediendo ne cadat, & hoc est impossibile, quia cum Angelus non sit impenetrabilis, non potest impedire hoc modo ne corpus hoc cadat. Vel id facit resistendo grauitati, & hæc actiua resistentia, fieri deberet per productionem alii uis qualitatis. Vel id facit imprimendo motum, & sic deberet corpus moueri, non autem quiescere. Denique id non potest facere imprimendo impetum, quia impetus est causa productiua motus, non autem quietis.

Tertio, non potest explicari quomodo vnus Angelus.

Tom. I.

gelus possit alium Angelum mouere, ligare, detinere, rapere, trahere, nisi per imperium terrendo scilicet illum metu grauioris pænæ. Quia non potest ad omnia illa sufficere motus aut impetus: præsertim si detinet, & ligat alium, vbi enim esse hic potest impetus?

Dico primò, potest Angelus mouere, ac detinere corpora naturalia per eandem potentiam, quæ ille se ipsum mouet.

Angelus
mouet cor-
pora.

Primò enim sic expressum est in pluribus Scripturæ locis, nam Angelus à Iudæa transfert Abacuc Babylonem, Philippum Diaconum desert in Azotum, & Christum ipsum rapit ad pinnaculum templi. Secundò, idem colligitur ex pluribus exemplis tum sacris tum prophanis, quæ fusè referunt Delrio lib. 2. de Magia qu. 16. Vairus lib. 2. de Fascino & plures alij: patet autem ex Energumenis quorum corpora certum est à prauis habitatoribus miserum in modum agitari, ac distrahi. Deinde patet ex frequenti transuersione sagarum per aërem, quàm sapissimè reale esse non autem semper imaginariam, fusè probant Abulensis in cap. 4. Matth. & plures interpretes huius loci, Suar. lib. de Superst. cap. 16. & 23. Delrio loco citato contra paucissimos nullius nominis Authores qui contra experientiam, autoritatem, & rationem, negare id ausi sunt. Experientia est, quia sæpè multæ illarum procul à patria sunt inuentæ, imò à venatoribus transfixæ sunt, dum volarent per aërem, & in figura cati, vel alterius animalis mactatæ. Ratio est quia Dæmoni non est difficile imprimere impetum, aut motum vt statim dicam. Authores innumeros dabunt Delrio, Simencas, Castro.

Posse autem mouere velocissimè constat ex perniciosissimo motu siderum: non est tamen probabile quod possit ab eis tota moueri terra, v. gr. quia resistentia tanti corporis superare videtur virtutem motiuam vnus Angeli. Neque difficilius est corpora detineri violenter per vim Angelorum, ingentes enim massas sæpè detinent in aëre, subleuant Hypocritarum quorundam corpora dum extasim simulant, &c.

Dico secundò, potest vnus Angelus mouere, ligare, detinere, trahere, rapere alios spiritus, per veram actionem non autem per solum imperium aut pactum. Ita communius Doctores tradunt quibus repugnat Vasq. disp. 194. censens id non fieri nisi per imperium.

Mouet
alios spiritus.

Ratio autem est, quia si potest Angelus mouere corpora productio impetu, & motu, multò magis mouere poterit alterum Angelum, quia motus illi ac impetus in Angelo producti magis proportionati sunt cum Angelo; quàm motus productus in corporibus: imò si producere potest in se ipso motum, multò magis potest illum producere in alio, & constat id sæpè fieri, nam Angeli dicuntur vehere Lazari animam in sinum Abrahamæ.

Dico tertio, Angelus quando mouet corpora & spiritus producit in illis vel impetum, vel motum.

Quomodo
moueat.

Ratio est, quia nulla virtus potest producere motum, quæ non possit etiam producere impetum qualem nos proiectionis imprimimus; nec est vlla ratio propter quam negetur Angelo hæc virtus. Quoties ergo ita mouet corpus aut spiritum cui manet immediatus imprimat motum: quando non manet proximus imprimat impetum.

Ad primam Respondeo plurima disputari solere à Doctoribus circa Canonem illū Concilij. Mihi probabilissimè respondere videntur, qui aiunt negari à Concilio tantum quod semper reales sint huiusmodi transuersiones quas constat aliquando esse solum imaginarias. Imò falli tantum eas asserit vanā quādam imaginatione quod delusæ sæpè crederent se cum equitant in aëre, comitem habere Dianam, quam etiam esse Deam existimarent.

Solutio
dubitatio-
num.

Ad secundam Respon. Angelum quando corpus aliquod

li

aliquid detinet in aëre non id facere supponendo se illi corpori, sed producendo impetum proportionatum grauitati corporis quod detinet; satis enim hoc omnino est vt corpus deorsum non moueatur, quando impetus sursum ferens impedit actionem grauitatis deorsum ferentis.

Ad tertiam Resp. non esse difficilius explicare quomodo possit vnus Angelus alium Angelum pellere, vehere, ligare, voluere, quam quomodo id faciat in corporibus; nam in vtrisque id facit productio impetu & motu. Si quando autem Dæmon annulo includi dicitur, id non fit per vnionem ad annulum, neque per motum aut impetum vt patet, sed duntaxat ex pacto.

SECTIO III.

De assumptione corporum ab Angelis.

S. Thom. q. 51. a. 2.

Hæc est altera operatio transiens quæ ab Angelis frequentissime fieri solet, & triplicem inter Doctores solet habere controuersiam. Primò, an verè aliquando Angeli assumant corpora, & in illis videndos se præbeant. Secundò, cuiusmodi sint illa corpora. Tertiò, quas operationes in illis exercent.

Triplex
dubitatio.

Ratio verò dubitandi primò potissimum est, vtrum etiam Deus ipse per se ipsum in corpore assumpto realiter apparere soleat, an verò tantum per Angelos tanquam per legatos mediata tantum loquatur, & videatur verbi gratia, vtrum: Apparitiones omnes Veteris Testamenti, huiusmodi fuerint, vt in illis non Deus ipse immediatè per se visus fuerit, sed tantum Angelus personam sustinens Dei.

Secundò, Angelus non dicitur assumere corpus, nisi quia illi proximus est, & illud mouet, sed hoc non est assumere corpus, alioqui Angelus mouens cælum diceretur illud assumere.

Tertiò, Angelus apparens sæpè non videtur ab omnibus qui eodem loco præsentibus sunt, ergo signum est assumptionem illam corporis non esse realem.

Assertio.

Dico primò, Angeli tum boni, tum etiam mali assumunt sapissimè corpora in quibus verè apparent. Ita docent omnes Theologi, quibus malè repugnant aliqui apud S. Thomam art. 2. & Carthusianum in secundum.

Assumunt
Angeli
corpora.

Primò enim ita conuincitur ex Scripturis vbi Euzæ apparet serpens, Raphaël Tobiam deducit, Angeli apparent Abraham ad Ilicem Mambre, Christus Dæmonem videt à quo tamen deludi, & decipi non potuit: quis enim dicat potuisse turbari à Dæmone imaginationem Christi: Deinde Patres de illis apparitionibus vt omnino veris loquuntur, quos plurimos referunt Suares lib. 4. cap. 33. Bubalus in hunc articulum. Denique nullum in ea reali assumptione absurdum est, nam illa definitur intima præsentia substantiæ Angelicæ ad aliquod corpus in sui representationem, requiritur enim ad illam, vt Angelus sit illi corpori immediatus & intimè præsens, deinde debet illud mouere vt per illud representetur; non enim Angelus assumit omne corpus quod mouet, alioqui assumeret ipsum cælum. In hoc autem quod Angelus sit præsens corpori, & vt illud moueat nullum absurdum est.

Quod autem etiam sæpè defunctorum animæ appareant in corporibus assumptis sine vlla imaginationis fraude fusè docent Delrio lib. 2. disquisit. q. 35. sect. 2. Thyraus & alij passim.

Qualia
corpora as-
sumunt.

Dico secundò, corpora quæ assumunt Angeli ferè semper sunt elementaria, cum quibus illi non vniuntur substantialiter, sed tantum localiter, & illis purè assistunt, non autem illa informant.

Ratio est, quia licet ex plurimis historiis certum

sit, quod aliquando Dæmones assumunt cadauera hominum defunctorum sed malorum duntaxat; non enim hoc decet Angelos bonos, neque Deus permittit, vt Dæmon abutatur corpore hominis sancti: licet (inquam) id certum sit, nihilominus tamen constantissime omnes asserunt quod ab Angelis, quoties apparent in forma hominis, aut alterius animalis perfecti, non formantur vera corpora hominum aut animalium, quia tantam non habent vim, vt formare illa possint, vnde partim ex elementis, partim etiam ex mixtis componunt simulacrum corporis humani, aut alterius generis, quod non est illis difficile. Non est autem primò in huiusmodi corporibus vnam materiam vlla corporum cælestium, vt videtur aliquando asserere sancti Patres, sed ex multis elementis compactis, & condensatis, non enim vnum videtur sufficere. Secundò, figura horum corporum in bonis Angelis plerumque humana est, in malis semper habet aliquid extraordinarium, & monstruosum. Tertiò, qualitates omnes in eis reperiuntur quæ per motum localem applicando actiua passiuus produci possunt; est enim in illis lux, & color qualis in Iride apparet, sunt qualitates etiam quatuor primæ, deinde durities etiam & molliities, non ea tamen quæ humana sit perfectè similis, vnde valebat omnino argumentum Christi, *Palpate & videte* si enim rectè aduertatur, accidentia horum corporum aliquid habent dissimile accidentibus corporis humani, quæ Angelus imitari perfectè non potest. Denique vnionem cum huiusmodi corporibus nullam habent Angeli, vel substantialem, vel accidentalem, sed tantum motoris ad mobile, id est intimam præsentiam, & efficientiam motus vt rectè docet S. Th. hic.

Operatio-
nes in cor-
poribus.

Dico tertiò, Angelus in eo corpore quod assumit, & in quo apparet nullam potest exercere operationem vitalem.

Ratio est, quia operatio vitalis illa dicitur quæ manet in eo principio a quo est, & producitur a principio vitæ coniuncto: operationes quas in huiusmodi corporibus Angeli eliciunt non sunt huiusmodi, quia recipiuntur in corpore, cui (vt dixi) non sunt coniuncti; loquutio ergo eorum non est vera loquutio, neque motus localis est vitalis tametsi veras forment voces, & motum efficiant verè progressiuum. Sensationem nullam possunt habere, quia nec habent organa, neque sensitiuas potentias: Nutritionem etiam vitalem ob easdem causas non habent: Imò est impossibile Angelo efficere conuersionem panis in carnes, & ossa, quæ fit per potentiam nutritiuam. Denique generationem viuientium immediatè non posse fieri à Dæmonibus certum est, posse autem alato aliunde semine putat Suares. Dari Dæmones incubos & succubos apertissime probant Delrio lib. 2. quæst. 15. & Serarius in cap. 4. Tobie: idque negare temerarium esse asserit Augustin. lib. 15. Ciuium. c. 23.

Ad primam Respondeo plurima de his Dei apparitionibus disputari euidentissime à Suare lib. 6. cap. 20. & 21. Ruis disp. 107. de Trinitate sect. 10. Thyraus lib. 1. de apparitionibus Veteris Testamenti cap. 24. Pererio in Genesim cap. 33. disp. 1. & lib. 8. in Daniele. Mihi breuiter videtur primò non esse dubium, quin vtroque illo modo possit apparere Deus, assumendo videlicet corpus per se ipsum, & in illo visibiliter apparendo sine vilo Angeli ministerio; potest enim formare corpus, illud mouere per illud representari, potest etiam mittere Angelum, qui assumat & moueat corpus, in eoque verè appareat immediatè, Deus autem mediata tantum. Secundò sapissimè tum in veteri tum in nouo Testamento mihi est probabile, quod apparuerit Deus ipse immediatè, & assumpsit corpus quod videbatur. Ita enim communiter Patres asserunt præsertim quando dicunt Verbum Diuinum

Apparitiones
Dei per
Angelos.

eo modo proludere, voluisse incarnationi. Hinc illas apparitiones Dionysius appellat *θεοφανείας*, Irenæus *dispensationes* quæ postea expolitæ sunt à verbo, Athanasius *Ideas ratione nostri transfiguratus*. Et probatur quia, tunc Deus ipse in corpore assumpto apparet, non autem corpus solus Deus representatur, sed in multis huiusmodi apparitionibus solus Deus representabatur non autem Angelus, verbi gratia, dum columba visibili specie supra Christum descendit; dicitur enim *Super quem visderis spiritum descendentem*: non video autem quomodo ibi representatus sit Angelus, similiter cum Spiritus Sanctus in linguis igneis descendit super Apostolos non dicitur descendisse Angelus, cum ergo verba Scripturæ dicant Deum apparuisse, & in proprio sensu explicari possint, non possunt aliter intelligi, quàm omnino propriè. Ita docent Ruiz supra citato loco, Fernandus visione 6. contra Suarezem, Vaqueum, & alios non paucos. Tertio tamen apparitiones illas omnes certum est, fuisse factas ministerio Angelorum qui soli formabant immediatè illud corpus, & immediatè illud mouebant, quia sic decebat Deum uti Angelis ut ministris, tametsi non propterea illi corpus tunc assumerent neque in eo apparent, quia per illud non representabantur, sed solus Deus, quod sufficit ad assumptionem, & sic optimè saluari possunt quæcunque proferunt aduersarij ex Scripturis aut Patribus, nam visiones dicuntur esse factæ per Angelos, & ipsi Angeli quodammodo in illis apparuisse, quia ipsi formarunt corpus illud, & mouerunt in quo tamen primariò solus apparebat Deus. Christus in Eucharistia, vel alibi quoties apparet in forma quam in se non habet, apparet in corpore formato per Angelos, aliquando in corpore propriò apparet, quod dicendum etiam est de Virgine Deipara, & aliis Sanctis, alioqui beata ipsa Virgo corpus habens non appareret.

Ad secundam, satis constat ex dictis quòd ad assumptionem corporis non sufficiunt indistantia, & motus, sed requiritur representatio.

Ad tertiam Respon. esse facile Angelo ita turbare medium ut impediatur specierum productio, ex quo efficitur etiam ut non videatur ab omnibus corpus illud in quo Angelus apparet.

SECTIO IV.

De aliis operationibus quas ad extra efficere possunt Angeli.

S. Thom. quæst. 110. art. 2.

Latissimè patet hoc argumentum in quo explicando multi Doctores accuratè versati sunt, mihi ad alia instituti Theologici magis propria festinanti satis erit, duo breuiter exponere. Primò vtrum nihil extra se Angelus possit immediatè operari nisi motum localem. Secundò, quænam sint ea, quæ mediante motu locali potest operari.

Ratio dubitandi est primò, quia sæpè Angeli præsertim mali oculis absentia obiecta representant, sed hoc non possunt facere nisi producant species impressas eorum obiectorum, quod non fit per solum motum localem, ergo motus localis non est id vnum quod immediatè possunt operari Angeli extra se.

Secundò sæpissimè Angeli producant extra se accidentia plurima & formas substantiales, meteora in aère, multa etiam efficiunt opera mirabilia in quibus non interuenit, vel ad quæ non sufficit motus localis.

Tertio, id videtur etiam valde congruum ordini

Tom. I.

vniuersi ut superiores illæ intelligentiæ quarum ministerio vitur Dei prouidentia in gubernatione vniuersi multa per se producere possint, & longè plura quàm agentia corporea, in quibus virtutes apparent multorum ac mirabilium operum effectiua.

Dico primò, Angelus præter motum & impetum nihil omnino extra se immediatè potest operari, vel substantiale vel accidentale. Ita vniuersim affirmit omnes Theologi.

Conclusio
negatiua.

Ratio est quia, nec experientia, nec ratio, nec autoritas vllam aliam in Angelis cogit ponere operationem, quæ non sit à potentia motrice applicante actiua passiuæ, vel quæ ad eam non possit commodè referri. Deinde ordo vniuersi non postulat aliam in spiritibus operationem quàm loco motuiam, totum enim Angelorum ministerium quod vniuerso necessarium est, sufficienter exhibetur per motum quo applicentur actiua passiuæ, aliud autem totum non est necessarium, neque mundo corporeo, neque ipsis Angelis, vnde sequitur, quod nullum ab Angelo produci potest immediatè accedens reale, quod disponat ad formam substantialem, neque vllam formam; quam si aliquam producant, id non assequuntur nisi per motum localem, quo agentia naturalia mouent, & applicant subiectis actionem recipientibus, ut constabit statim.

Dico secundò, Angeli mediante motu & impetu multa efficere possunt extra se opera mirabilia tum substantialem, tum accidentalia, in corporibus viuentibus, & in non viuentibus. Tractant de hoc argumento fusè ut dixi Delrio, Thyraus, Bubalus, Suarez, Binsfeldius.

Altera conclusio.

Primò ergo, per eum motum quo applicant actiua passiuæ producant Angeli etiam mali plures substantias animatas, & inanimatas: nam aurum producere multò facilius possunt quàm Chymici: animalia imperfecta quæ generari solent ex putri, sine dubio possunt breuissimo tempore producere, cuiusmodi fuisse serpentes Ægyptios certum est: de perfectis aliqui dubitant, sed illa tamen etiam possunt producere modo decident aliunde semen, nam sine illo nequeunt formare tam perfecta organa. Imò nec fortassis extra vasa naturalia: in huiusmodi autem formis producendis mirabilis omnino est eorum ars, & industria: possunt videlicet efficere ut monstris sint partus, possunt impedire generationem, eam accelerare, aliæque operari in quibus nihil est. Quod nequeat fieri per motum.

Substantiæ animatæ ac inanimatæ.

Secundò, producere quoque possunt per motum & applicationem genus omne meteororum, pluuias, ventos, grandines, procellas, terræ motus quorum exempla plurima, & stupenda referunt citati Auctores.

Meteora.

Tertio possunt per huiusmodi applicationem imitari opera vitæ vegetatiuæ nutritionem & accretionem, vel etiam eas impedire ac promouere sicque morbos immittere, prorogare vitam, mortem accelerare, non tamen omnino arcere, quia hoc nulla vis creata efficere potest, neque applicatio actiuorum, procurare possunt sanitatem, longam inedia reddere innoxiam imò & insensibilem.

Opera vitæ vegetatiuæ.

Quarto multipliciter etiam illudere possunt Angelis sensibus tum externis, tum internis varias intus causare imaginationes, & varios affectus in appetitu: In animam autem rationalem immediatè agere nihil possunt, quia motus, & impetus quem solum producere possunt nihil spirituale possunt efficere: sed mediante tamen corpore mirum est quam multipliciter animam afficere possint spiritus illi nequam.

Illudunt sensibus.

Ad primam Resp. esse impossibile ut Angelus obiectum absens representet producendo illius speciem impressam;

Solutio dubitationum.

li 2.

impressam; sed id faciet tantum mouendo species quam sunt in phantasia, & sic decipiendo externos sensus.

Ad secundam Resp. illa omnia vel accidentia vel substantias quæ Angeli extra se producant, non produci nisi quatenus applicant actiua passiuus per motum aut impetum vt dixi.

Ad tertiam Resp. nihil esse necessarium ad ordinem, & ad bonum vniuersi vt Angeli virtutem aliam habeant quam mouendi corpora, & ea per motum applicandi; sic enim omnia facile obeunt ministeria, in quibus prouidentia deseruiunt.

DISPUTATIO II.

De supernaturali perfectione Angelorum.

Quæst. 62. 63. 64.

ACTENVS spirituales substantias consideravi, secundum ea quæ naturaliter ipsis insunt; habent enim substantiam ab omni materiae face liberam, atque adeo immortalem indiuisibilem, simplicissimam. Habent intelligentiam perspicacissimam, voluntatem liberrimam, facultatem motricem potentissimam. Nunc vocant nos Angelorum supernaturalia ornamenta quibus ad diuinam similitudinem propius accedentes, toti coruscant donis gratiæ ac gloriæ. *Tu signaculum similitudinis, omnis lapis pretiosus operimentum tuum:* Possumus autem omnia tribus complecti capitibus. Primum sit, instans creationis & gratiæ. Secundum instans, peccati & perseuerantiæ. Tertium instans, penæ ac beatitudinis.

QVÆSTIO I.

De primo instanti creationis & gratiæ Angelorum.

S. Thom. quæst. 62.

PRIMUM ergo considero Angelos ex ipsis opificis Dei manibus prodeuntes plenos gratiæ & decore ubi primò occurrit gratia sanctificans. Secundò, auxilia gratiæ per quam ad illam dispositi sunt. Tertio, actus meritorij quibus in eo primo instanti ad gratiam se ipsi disposuere.

SECTIO I.

De gratia sanctificante Angelorum in primo instanti creationis.

S. Thomas, art. 1. 2. 3. 4. 6.

Fuerunt
omnes via-
tores,

CERTUM est primò, multos Angelos habuisse in primo instanti beatitudinem supernaturalem, sed omnes fuisse viatores, quia omnes, vel peccauerunt, vel habuerunt potestatem peccandi. *Fuit voluntatis sanctorum Angelorum* (inquit Prosper lib. de vita contemplat. cap. 3.) *quod malis sponte labentibus, in sua ipsi dignitate manserunt, & diuino instigante Dei Iudicio actum est, ut que fuit cum Deo suo manendi voluntas, fieret permanendi, voluntaria felixque necessitas.* Congruentia propter quas detinere aliquandiu in via voluit Deus illos spiritus, varia à Patribus afferuntur, præcipua illa est quam habet August. lib. de Corrupt. & Grat. cap. 10. *Deum sic ordinasse Angelorum, & hominum vitam, ut in ea prius ostenderet, quid posset liberum arbitrium, deinde quid posset gratia beneficium.*

Fuerunt
omnes ini-
tio sancti.

Certum est secundo, nullum esse Angelum qui aliquando non fuerit verè sanctus per gratiam à Deo acceptam, nam ita colligitur ex Scripturis iuxta interpretationem sanctorum Patrum, v. gr. Ezech. 28.

quod ad litteram dictum est de Rege Tyri, certum est communiter intelligi de Lucifero: *Tu signaculum similitudinis, plenus sapientia, & decore, in deliciis paradisi fuisti, &c. Tu Cherub extensus, & protegens, posuisti te in monte sancto meo, in medio lapidum ignitorum ambulasti, perfectus in viis tuis à die conditionis tue.* Quæ verba Gregor. Damasc. Isidor. Tertull. intelligunt de gratia data Lucifero, qui etiam dicitur à Christo, non stetit in veritate, & à S. Iuda non seruasse suum principatum. Imò & inde constat quod illa gratia data illis est in primo instanti creationis, cum dicat Ezechiel: *Perfectus in viis tuis à die conditionis tue, donec inueniatur iniquitas in te.* Sicque asserit expressè Augustin. lib. 12. Ciuit. cap. 9.

Difficultas igitur tantum est primò, vtrum in primo illo instanti Angeli habuerint gratiam per propria merita. Secundò, vtrum etiam in illo primo instanti potuerint per propria merita obtinere beatitudinem.

S. I.

Vtrum Angeli primam Sanctitatem per merita obtinuerint.

DISPONERE se ad gratiam, est elicere aliquem actum bonum qui sit meritorius gratiæ de congruo, vel de condigno. Cum enim certum sit vt postea dicam Angelos in primo instanti benè operatos fuisse supernaturaliter, dupliciter potuit se habere illa bona operatio ad gratiam, primò enim, potuit esse fructus, & effectus illius gratiæ, si nimirum gratia illa omnino gratis Angelo data sit qui eam instructus benè operatus sit per vim acceptam à gratia, & à charitate. Secundò, potuit esse causa talis gratiæ, si nimirum data sit gratia propter bonam illam operationem factam omnino independentem à gratia. Quod enim iuxta principia sua, tertio addunt Thomistæ gratiam illam esse potuisse causam simul, & effectum talium actuum, suo loco relictum est.

Sensus qua-
stionis.

Ratio ergo dubit. primò est, quia gratia data Christo non fuit data ex meritis, ergo nō est perfectius habere illā ex meritis: imò eo argumēto probaretur, vniōnem hypostaticam debuissē dari ex meritis humanitatis ex quibus dictum aliās est illam potuisse dari. Deinde si operatio procedat ex gratia, multo erit perfectior quā si causet gratiam, ergo perfectius erit Angelum habuisse gratiam, quæ causet meritum, quā habuisse meritum per quod gratia causetur.

Prima di-
uisio,

Secundò, Deus potuit facere vt actus ille bonus elicetus in primo instanti non causeret gratiam, sed causeretur à gratia prius natura existente in Angelo. Ergo de facto gratia illa non est causata per actum bonum, probatur consequentia, Deus non potuit facere vt gratia quæ nunc in Angelis fuit effectus meriti, fuerit causa meriti, quin fieret aliqua mutatio alicubi; si enim omnia eodem modo se habeant vt se nunc habent, semper gratia erit causa meriti, sed si Deus vellet gratiam esse causam meriti omnia eodem modo se haberent vt se nunc habent; actus enim illi essent iidem, Angelus quoque, ac gratia eandem haberent entitatem, ergo si Deus potuit facere vt gratia esset causa meriti, gratia de facto fuit causa meriti.

Secundū

Tertio, si Angeli omnes in primo instanti habuerunt gratiam, vel illa in omnibus fuit æqualis, vel inæqualis, si primum ergo illam Angeli non meruerunt quomodo enim fieri posset vt tanta multitudo Angelorum adeo inæqualium, æqualiter operata esset? Adde quod communis sententia est, quod Angelis secundum naturam perfectioribus perfectior gratia data est, si autem fuit inæqualis, iuxta inæqualitatem naturæ, ergo illa gratia non est data ex meritis, sed propter maiorem naturæ perfectionem.

Tertio

Dico